Panun pakinoita

Bibliofiili! Siinäpä kummallinen titteli, voi ehkä joku ajatella. Ja moni niistäkin, jotka ilman muuta tuntevat tietävänsä, mitä sana merkitsee, eivät voi näin yhtäkkiä sanoa aivan jullilleen, mitä se nyt oikein on . . .

Biblian se tietysti useille hyvän kotikasvatuksen saaneille kansalaisille tuo mieleen ja tottapuhuen sanat ovatkin sukulaisia. Biblia on kreikkalaisperäinen sana ja tarkoittaa kirjoja. Bibliofiili johtuu kreikkalaisista sanoista biblion=kirja ja philos=ystävä ja tarkoittaa kirjanystävää eli kirjainkokoilijaa, siis yleensä henkilöä, joka kerää kirjoja niiden korkean iän takia tai muun harvinaisuuden takia, niiden historian tai muun sellaisen tutkimiseksi jne. Bibliofiili on tavallaan jokainen, joka lukee kirjansa ei vain aikaansa tappaakseen, vaan siihen syventyen. Ja luettuaan hän tarkasti tallettaa kirjan hyllyynsä saman alan teosten joukkoon vaalien kirjastoaan kalliina omaisuutena. Bibliografia taas on taide, jonka tarkoituksena on vanhojen kirjojen tai käsikirjoitusten luetteloiminen, niiden selosteleminen aineen= tai ajanmukaisessa järjestyksessä ja niinpäin pois.

Tähän pitkään alkulauseeseen sain aiheen jo pari viikkoa sitten jolloin ensinnäkin päivänä muuanna tänne toimitukseen ilmestyi anno Domini 1701 painettu hyvin säilynyt saksalainen opus, kuten tuolloin jo toimituksen kuopus pakinoi. Muutamaa päivää myöhemmin, luin pääkaupungin lehdistä uutisen, että tunnettu bibliofiili, toimittaja Wäinö I. Vainio oli löytänyt erään 1600=luvun kirjan kannesta pergamenttikannen täytteeksi sijoitetun tanskalaisen almanakan vuodelta 1630. Tämä almanakka, jonka tekijäksi osoittautui aito latinalaisen nimen kantaja Johannes Hoppenorus ja painopaikaksi Melchior Martzanin kirjapaino Kööpenhaminassa, oli täysin ennestään tuntematon kappale.

Nämä kaksi tapausta aiheuttivat keskustelua vanhojen kirjojen tallettamisesta. Esim. tuo 1701 löydetty opus oli tullut esille muuatta vanhaa taloa täällä Oulussa purettaessa ja aivan sattumalta oli sen eräs rakennustyöläinen näyttänyt paikalle sattuneelle asianharrastajalle. Näin onnellisesti ei aina käy. Kertojamme sanoi kuulleensa, kuinka täällä ei kovinkaan kauan aikaa sitten oli muutamalla rakennustyömaalla lämmitelty vanhoista kirjoista sytytetyn rovion ääressä. Kylmät väreet oikein kävivät läpi ruumiin, kun tämänkin kuulin. mutta valitettavasti tapaus ei ole niinkään harvinainen, ainakaan mitä tulee suhtautumiseen yleensä vanhoihin kirjoihin.

Niitä makaa vinneillä pölyttyneinä nurkissa ja omistaja voi ne kiroten heittää pesään tai roskalaatikkoon aavistamatta, että hän ehkä heittää satoja, tuhansia, ehkäpä kymmeniätuhansia hyvin tarvitsemiaan markkoja luotaan. Muistan kuinka välirauhan aikana jouduin, näitä säännöllisiä hommia odotellessani, tonkimaan ullakolla vanhoja kätköjä, jolloin yhtäkkiä totesin olevani kerrassaan historiallisessa ilmapiirissä. Päivä päivän jälkeen löysin toinen toistaan vanhemman kirjapahasen, joista toisten erikoisuutena oli korkea ikä, toisten häräntappajakoko, kuten postillojen toisten nyrkkikoko, kuten esim. kreikankielisten toistavuosisataa vanhojen Odysseiojen ja Iliaadien. Perheen kauhistukseksi hissasin kaikki löytämäni alas ja nostin heidät uudelleen arvopaikoille nykyaikaisten painotuotteiden rinnalle.

Oulussa tuhoutui viime sodan aikana suunnattomasti sekä jokapäiväistä välttämätöntä käyttötavaraa että historiallisia asiakirjoja. Kun niitä täällä tuli on tuhonnut vähän väliä, niin ei meillä millään olisi varaa kohdella ynseästi niitä vähäisiä jätteitä, mitä täälläkin vielä vanhoja asiakirjoja ja painoksia voisi löytyä. Nyt kun paraikaa paljon rakennetaan ja yhä enemmän tullaan rakentamaan olisi jokaisen työnantajan ja -valvojan kiinnitettävä huomiota siihen, että vanhoista kätköistä löytyvät kirjapahaset, olivat ne kuinka repaleisia ja mitättömän näköisiä hyvänsä, talletetaan ja tuodaan asiantuntijoiden tarkistettaviksi. Ja tämä olikin tämän "bibliografiani" ponsi!

Panu.